Seat No. _______________

HT-1601100102020500

M. A. (Sem.-II) (CBCS) (WEF-2016) Examination

May - 2023

Sanskrit

Gadyakavya (Common Paper for 2015 & 2016)

(१) हर्षचरितम् (उच्छवास–5) (२) दशकुमारचरितम् (उच्छवास–8)

(Old Course)

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours / Total Marks : **70**

१ નીચેનામાંથી કોઈપણ **બે** ગદ્યખંડોનું ભાષાંતર કરો : १४

1 Translate any **two** of the following passages : **14**

(१) अथ दूरादेव लेखगर्भया नीलीरागमेचकरुचा चीस्वीरिकया रचितमुण्डमालकम्, श्रमातपाभ्यामारोप्यमाणकायकालिमानम्, अन्तर्गतेन शोकशिखिनाऽङ्गारतामिव नीयमानम्, अनित्वरागमनद्रुततरपदोद्धूयमान धूलिराजिव्याजेन राजवार्ता श्रवणकुतूहलिन्या मेदिन्येवानुगम्यमानम्, अभिमुखपवनप्रेङ्खत्प्रविततोत्तरीयप्रान्त–वीज्यमानोभयपार्श्वमतित्वरया कृतपक्षमिवाशु परापतन्तम्, प्रेर्यमाणमिव पृष्ठतः स्वाम्पादेशेनाकृष्यमाणमिव पुरस्तादायतैः श्रमश्वासमोक्षेः ।

(२) ततोऽवतीर्य तरुशाखायां बद्धवा तुरङ्गमुपसृत्य भगवते भक्त्या प्रणम्य त्रिलोचनाय तामेव दिव्य योषित मनिमेषपक्ष्मणा निश्चलनिबद्धलक्ष्येण चक्षुषा पुनर्निरूपयामास। उदपादि चास्य तस्या रुपसम्पदा कान्त्या चाविर्भूतविस्मयस्य मनसि । 'अहो ! जगति जन्तूनामसमर्थितो पनतान्यापतान्ति वृत्तान्तान्तराणि । तथा हि मया मृगयायां यदृच्छाया निरर्थकमनुबद्धता तुरङ्गमुखमिथुनमय–मतिमनोहरो मानवानामगम्यो दिव्यजनसञ्चरणोचितः प्रदेशो वीक्षितः ।'

(३) अथ सोऽप्यायचक्षे – 'देव ! मायाणि परिभ्रमता विन्ध्याटव्यां कोऽपि कुमारः क्षुधा तृषा च क्लिश्यन्नक्लेशार्हः क्वचित्कूपाभ्याशेऽष्टवर्षदेशीयो दृष्टः । स च त्रासगद्रदमगदत् – महाभाग ! क्लिष्टस्य मे क्रियतामार्य ! साहाय्यकम् । अस्य मे प्राणापहारिणो पिपासां प्रतिकर्तुमुदकमुदञ्चन्निह कूपे कोऽपि निष्फलो ममैकशरणभूतः पतितः । तमलमस्मि नाहमुद्धर्तुम्' इति ।

(४) द्युतेऽपि द्रव्यराशेस्तृणवत्त्यागादनुपमानमाशयौदार्यम्, जय–पराजयानवस्थाना–द्धर्षविषादयोरविधेयत्वम्, पौरुषेकनिमित्तस्यामर्षस्य वृद्धिः अक्षहस्तभूम्पादि–गोचराणामत्पन्तदुरुपलक्ष्याणां क्ूटकर्मणामुपलक्षणादनन्तबुद्धिनैपुण्यम्, एकविषयोपसंहाराच्चित्तस्यातिचित्रमैकाग्प्रम्, अध्यवसायसहचरेषु साहसे–ष्वतिरतिः, अतिकर्कशपुरुषप्रतिसंसर्गादनन्यघर्षणीयता मानावधारणम्, अकृपणं च शरीरयापनमिति ।

૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ **બે** પૂર્વાપર સંદર્ભ આપી સમજાવો : **૧૪**

2 Explain with reference to the context any **two** of the following : **14**

(१) स्तन्येनैव सह त्वया पीतं मे हृदयम् ।

(२) देव ! दाहज्वरो महान इति ।

(३) जीवितं हि नाम जन्मवतां चतुःपञ्चान्यहानि ।

(४) आगमदीपदृष्टेन खल्वध्वना सुखेन वर्तते लोकयात्रा ।

૩ बाणोच्छिष्टं जगत्सर्वम् – આ વિધાનની ચર્ચા કરો. **૧૪**

3 बाणोच्छिष्टं जगत्सर्वम् – Discuss this statement. **14**

અથવા / OR

૩ આખ્યાયિકાના લક્ષણો જણાવી હર્ષચરિતનું આખ્યાયિકા તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. **૧૪**

3 Evaluate हर्षचरित as an आख्यायिका after explain its characteristics. **14**

૪ દશકુમારચરિતમાં પ્રતિબિંબિત સામાજિક સ્થિતિનું આલેખન કરો. **૧૪**

4 Describe the social position as reflected in 'दशकुमारचरितम्'. **14**

અથવા / OR

૪ વિશ્રુતનું પાત્રાલેખન કરો. **૧૪**

4 Draw the character sketch of 'विश्रुत' **14**

૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ **બે** ઉપર ટૂંકનોંધ લખો : **૧૪**

5 Write short notes on any **two** of the following : **14**

(१) धवलगृहवर्णनम् ।

(२) 'हर्षचरितम्' शीर्षकस्य योग्यता ।

(३) त्रयोदण्डिप्रबन्धाः ।

(४) विहारभद्रस्यपात्रम् ।